

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 П 296866 20 Рев
Бања Лука, 7.7.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Л.М. из Б.Л., Јована Рашковића 21, кога заступа С.Т., адвокат из Б. Л., против тужених Б.К. из Б.Л., и Г.П. из РС, П, које заступа Б.П., адвокат из Б.Л, ради утврђења, вриједност спора 36.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 296866 20 Гж од 8.6.2020. године, на сједници одржаној 7.7.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 296866 18 П од 12.11.2019. године, одбијен је тужбени захтјев да суд утврди да је ништава насљедничка изјава тужитеља коју је дао код нотара Г.Г. из Б.Л., дана 5.10.2018. године, под бројем предмета ..., као и рјешење о насљеђивању које је донио нотар Г.Г., дана 18.10.2018. године, под бројем ... и бројем судског списка 71 0 О 291539 18 О, те да се утврди да предметна насљедничка изјава и рјешење о насљеђивању немају правно дејство, што би тужене биле дужне трпјети и дозволити да се тужитељ укњижи као сувласник некретнина које су биле предмет насљеђивања, заједно са туженима са по 1/3 дијела, као и захтјев за накнаду трошкова поступка и обавезан је тужитељ да туженима накнади трошкове поступка у износу од 3.495,00 КМ, са законском затезном каматом од 12.11.2019. године до исплате, а одбијен је захтјев за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 296866 20 Гж од 8.6.2020. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужених за накнаду трошкова састава одговора на жалбу.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и усвоји тужбени захтјев или укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да суд утврди да је ништава насљедничка изјава, ближе означена у изреци првостепене пресуде и рјешење о насљеђивању и да немају правно дејство, што би тужене биле дужне трпјети и дозволити да се тужитељ укњижи као сувласник предметних некретнина, које су биле предмет насљеђивања заједно са туженима са по 1/3 дијела, као и накнаду трошкова поступка.

Расправљајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је утврдио: да је код нотара Г.Г. проведен оставински поступак иза покојног оца парничних странака С. М., под бројем ..., који одговара судском предмету број 71 0 О 291339 18 О и да је у том поступку тужитељ дао насљедничку изјаву која је заведена под бројем ..., дана 5.10.2018. године; да је тужитељ у насљедничкој изјави изјавио, да се прихвата насљеђа које му по закону припада, односно по евентуалном тестаменту иза покојног оца, да свој дио уступа на равне дијелове својим сестрама Б.К. и Г. П. (овдје тужене), са по 1/2 дијела, те их моли да се поступи по његовој изјави; да уједно опуномоћује своје сестре да пред поступајућим нотаром могу презентовати ту насљедничку изјаву и да га могу заступати у оставинском поступку, а нарочито у дијелу да пред нотаром могу постићи споразум око насљеђа на покретним стварима – новцу који је затечен у моменту смрти његовог оца на његовом рачуну и то на начин, да новчани износ припадне тужитељу у цијелости из разлога што се ради о средствима која је он дозначио на рачун његовог оца, а у случају да његове сестре у току поступка не прихвате ове наводе, да моли нотара да се поступи у складу са његовом изјавом, односно да он свој насљедни дио у односу на цијелокупну имовину уступа својим сестрама на равне дијелове; да се тужитељ изјаснио да му је познато да је насљедничка изјава неопозива, да изјаву даје својом слободном вољом, да је на изјави потврђено од стране нотара, да је изјава прочитана и протумачена странци, након чега је странка изјаву одобрила и прихватила да је иста израз његове слободне и праве воље што је потврђено потписом тужитеља; и да је тужитељ тужбу у овој правној ствари поднио 3.12.2018. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтјев уз образложење, да тужитељ није доказао наводе, да је код нотара изјавио да се одриче само горњег спрата куће, а да није било говора о осталој имовини и да његова намјера није била да се одрекне свог насљедног дијела у корист тужених сестара. У ситуацији да тужитељ, како је сам изјавио у исказу приликом саслушања у својству парничне странке, насљедничку изјаву није прочитао након сачињавања од стране нотара, а ни дан – два након што се вратио у мјесто боравка (у Ш.), што, по оцјени тога суда, не представља одговорно понашање, исти суд налази, да тужитељ није уложио разумну пажњу, а да јесте, схватио би да је нотар евентуално његову изјаву другачије интерпретирао, од оне коју је он изјавио.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење и правне закључке првостепеног суда и оцијенио је жалбене наводе који су од одлучног значаја, па је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда заснована је на закону.

Предмет спора јест захтјев за поништење насљедничке изјаве коју је тужитељ дао у оставинском поступку иза смрти оца. Спорно је, да ли је тужитељ изјаву о прихватању насљедства иза смрти свог оца и уступању свог насљедног дијела у корист сестара - тужених у овој парници, дао у заблуди.

Тужитељ тврди да се његова изјава о уступању у корист сестара – на равне дијелове, односила само „на покретне ствари – новац“. У смислу одредбе члана 157. став 2. Закона о наслеђивању („Службени гласник Републике Српске“, број 1/09 до 82/19, даље: ЗН), одрицање у корист одређеног наследника, не сматра се као одрицање од наслеђа, него се овакво одрицање сматра, као изјава о уступању свог наследног дијела. Изјава о одрицању од наследства или о примању наследства не може се опозвати (члан 159. став 1. ЗН). Према ставу 3. исте законске одредбе, наследник који је дао овакву изјаву може тражити поништење изјаве ако је она изазвана принудом или пријетњом, или је дата усљед преваре или у заблуди.

Питање заблуде, на коју се позива тужитељ, као разлог за поништења његове наследничке изјаве, има се расправити у смислу одредбе из члана 61. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), која се аналогно примјењује у овој правној ствари, како су правилно судили нижестепени судови. Према овој одредби, битна заблуда постоји ако се односи на битна својства предмета, или на лице са којим се закључује уговор, ако се закључује с обзиром на то лице, као и на околности које се по обичајима у промету или по намјери странака сматрају одлучним, а страна која је у заблуди не би иначе закључила уговор такве садржине. Та страна може тражити поништење наследничке изјаве због битне заблуде, осим ако при закључењу уговора није поступила с пажњом која се у промету захтијева.

Наиме, појам заблуде значи погрешну представу о некој околности. О погрешној представи се ради, када странка формира своју вољу, због неправилне представе. Заблуда може бити у изјави, када странка даје изјаву онако, како је хтјела формулисати, али та изјава не одговара њеној представи, пошто не зна значење формулације њене изјаве. Битном заблудом, која може бити у односу на предмет и на лице, у конкретном случају се сматра заблуда, уколико су својства тог предмете битна и уколико се наследничка изјава даје, с обзиром на одређена лица. Закон предвиђа и опште случајеве битне заблуде, према којим је услов за постојање битне заблуде, да се према обичајима у промету или по намјери странака, околности сматрају битним. У конкретном случају, за постојање битне заблуде потребно је да је испуњен и услов – да тужитељ не би дао наследничку изјаву, таквог садржаја као што је у побијаној изјави, да је знао за њен стварни садржај.

Услов за поништење побијане наследничке изјаве, је и оправданост заблуде, што значи, да тужитељ не може са основом тражити њено поништење, ако приликом давања изјаве није поступио са оним степеном пажње, који се тражи у промету, а друга страна не може трпити штету, ако страна која је у заблуди, није поступила са довољном пажњом. Правна заблуда постоји, када се погрешна представа односи на право, а овдје би се о правној заблуди радило када би се погрешна представа односила на значење правних појмова „одрицање и уступање“, што тужитељ и не тврди.

Према одредби члана 62. ЗОО, код уговора без накнаде, битном заблудом се сматра и заблуда о побуди, која је (аналогном примјеном ове одредбе у овом случају), била одлучна за давање предметне наследничке изјаве. Побуда је субјективна, психолошка појава везана за личност, унутрашње стање даваоца наследничке изјаве, скривена, посредна и није садржана у датој изјави воље. Из утврђених чињеница произлази, да се побуда (мотив) тужитеља за давање предметне изјаве односи – на испуњење жеље оца парничних странака.

Доводећи у везу утврђено чињенично стање у овом предмету и то: садржај насљедничке изјаве и означеног рјешења о насљеђивању и исказа тужитеља саслушаног као парничне странке, произлази несумњив закључак, да се у конкретном случају, не ради, ни о једном, од напријед наведених облика заблуде на страни тужитеља, приликом давања насљедничке изјаве. У свом исказу тужитељ истиче да је тада, када је дао побијану насљедничку изјаву долазио (из Ш.) у Б.Л., поводом четрдесетодневног помена умрлом оцу; да је поменутом нотару рекао да ће испоштовати жељу оца..., уз тврдњу да је, тек када је након дан – два прочитао рјешење о насљеђивању видио „да он, то тако није желио, односно да није рекао онако како пише у том рјешењу. Међутим, тужитељ, осим уопштених навода да је насљедничка изјава сачињена „у заблуди пропустом – омашком овлаштеног нотара“, ту тврдњу ничим није доказао, нити је доказао да му насљедничка изјава није прочитана од стране нотара, како је тврдио током поступка и како то неосновано тврди у ревизији, а сагласно одредби члана 7. став 1, члана 123. став 1. и члана 126. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), на њему је терет доказивања тих чињеничних навода, а неспорно је да је насљедничку изјаву својеручно потписао.

Код оваквог стања ствари и чињенице, да је мотив давања насљедничке изјаве била жеља оца страна у овоме спору, што је сам тужитељ у свом исказу изјавио, која је била позната само њима двојици и имајући у виду да је побијану изјаву дао у вријеме помена оцу, по природи ствари, дата изјава одговара жељи оца парничних странака, јер друге побуде тужитељ и не спомиње, а ничим не доказује да изјава коју је изрекао код поменутог нотара, не одговара садржају побијане насљедничке изјаве.

Надаље, правилно су нижестепени судови судили када су закључили, да је тужитељ везано за дату изјаву није поступао савјесно ни одговорно, да није уложио ни минимум разумне пажње, па ни уобичајене, а да је то учинио и да је нотар - евентуално предметну изјаву другачије интерпретирао, да је то могао правовремено схватити, који закључак судова је у складу са цитираном одредбом члана 61. ЗОО.

Немају основа ни ревизиони приговори, да првостепени суд није оцијенио наводе тужених, дате приликом саслушања као парничних странака, а да ту повреду није санкционисао другостепени суд јер, с обзиром на садржај исказа тужених, и по оцјени овога суда, та повреда није од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде. Ни уопштено позивање у ревизији на здравствено стање тужитеља, а да при том није доведено у везу то стање са датом изјавом, не утиче на законитост побијане пресуде.

С обзиром на разлоге садржане у образложењу ове пресуде, остали наводи ревизије, нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић